

Kaya T?rman??? ?z-Yeterlilik ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kaya T?rman??? ?z-Yeterlilik ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24496>

Özet

Kaya Tırman??? Öz-Yeterlilik Ölçeği, bireylerin **kaya tırman???** aktiviteleri bağlamında kendi yeteneklerine duydukları inancı, yani **öz-yeterlilik** düzeylerini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış psikometrik bir araçtır. Dicle Aras ve arkadaşları tarafından 2019 yılında geçerlik ve güvenilirlik çalışması tamamlanan bu ölçek, tek boyutlu bir yapıya sahip olup 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin psikometrik özellikleri, kabul edilebilir uyum indeksleri ve yüksek iç tutarlılık katsayısı ile spor psikolojisi alanında kullanıma uygun olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Kaya Tırman???, **Öz-Yeterlilik**, Spor Psikolojisi, Psikometri, Ölçek Uyarlama, **Faktör Analizi**, Güvenirlik.

Yazarlar

Dicle Aras, Ferat Koçak, Gökhan Çetinkaya

Amaç

Ölçeğin temel amacı, **kaya tırman???** sporuyla uğraşan bireylerin bu spesifik aktivite alanındaki yeterlilik inançlarını geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin Türkçe konuşan popülasyonlarda bilimsel araştırmalarda ve uygulamalarda kullanılmasına olanak sağlamıştır.

Öz-yeterlilik, spor performansını, motivasyonu ve zorluklarla başa çıkma becerisini anlamada kritik bir rol oynar. Bu nedenle, ölçek sporcuların psikolojik durumlarını değerlendirmek ve performans artışı için müdahaleler geliştirmek için önemli bir araç sunmaktadır.

Yapı

Kaya Tırman??? Öz-Yeterlilik Ölçeği, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Teorisinin merkezi bir kavramı olan **öz-yeterlilik** yapısını ölçmektedir. Öz-yeterlilik, bireyin belirli bir sonucu elde etmek için gereken eylemleri başarıyla gerçekleştirme yeteneğine olan inancıdır. Bu bağlamda, ölçek spesifik olarak kaya tırman??? disiplinindeki teknik, fiziksel ve psikolojik zorluklarla başa çıkma inancını değerlendirir.

Yapılan analizler sonucunda ölçek, beklenen şekilde **tek boyutlu** bir yapı sergilemiştir. Bu tek boyutluluk, kaya tırman???na dair genel bir yeterlilik algısının ölçüldüğünü göstermektedir. Ölçek toplam 10 maddeden oluşmaktadır.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?ini incelemek amacıyla hem **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** hem de **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** uygulanm??t?r. AFA sonuçlar?, ölçe?in toplam varyans?n %47,86's?n? aç?klayan tek faktörlü bir yap?y? destekledi?ini göstermi?tir.

DFA sonuçlar?, yap?sal modelin veri ile uyumunu de?erlendirmek için kullan?lm??t?r. Elde edilen uyum indeksleri ?unlard?r: $\chi^2=172,12$, $\chi^2/df=2,29$, GFI=0,93, AGFI=0,89, RMSEA=0,68, PGFI=0,92, NFI=0,95, CFI=0,92 ve RMR=0,050. Bu de?erler incelendi?inde, modelin genel olarak kabul edilebilir uyum s?n?rlar? içinde yer ald??? ve tek boyutlu yap?n?n do?ruland??? tespit edilmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, iç tutarlılık analizi ve madde-toplam puan ili?ki katsayılar? incelenerek de?erlendirilmi?tir. ?ç tutarlılı??? belirlemek amacıyla **Cronbach Alfa** katsay?s? hesaplanm??t?r.

Yap?lan analizler sonucunda ölçe?in güvenilirlik katsay?s? **0,87** olarak bulunmu?tur. Bu de?er, ölçe?in orijinal formunun güvenilirlik katsay?s?na benzer düzeyde olup, ölçe?in maddelerinin kendi aralarında yüksek derecede tutarlı oldu?unu ve güvenilir ölçümler sa?lad???n? göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?n? incelemek için çok a?amalı bir yakla??m benimsenmi?tir. İlk olarak uygulanan **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)**, 10 maddenin tek bir faktör altında topland???n? ve bu faktörün toplam varyans?n %47,86'lık önemli bir k?s?m?n? aç?klad???n? ortaya koymu?tur.

Yap?n?n teorik beklentilerle uyumunu test etmek için kullan?lan **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** ise tek boyutlu yap?y? desteklemi?tir. Elde edilen uyum indeksleri (özellikle $\chi^2/df=2,29$, GFI=0,93 ve CFI=0,92) modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergiledi?ini kan?tlam??t?r. Bu sonuçlar, ölçe?in **kaya t?rman??? öz-yeterlili?ini** tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarılama

Format: 10 maddelik, tek boyutlu öz bildirim ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Kaya T?rman??? Sporcular?

Yaş Grubu: Belirtilmemiştir (Genellikle yetişkin sporcular)

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenirlik çalışması, **kaya tırmanış** yapan bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Psikometrik temelli, öz bildirimli likert tipi ölçek (Derecelendirme bilgisi kaynağa yer almamaktadır).

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Dicle ARAS

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Kaynağa belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresleri: daras@ankara.edu.tr

Yazışma Adresi: Ankara Üniversitesi (E-posta adresinden iletişim yapabilirsiniz.)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019 (Türkçe uyarlama çalışması'nın yayın yılıdır.)

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı ve izin süreçleri hakkında detaylı bilgi almak için sorumlu yazar Dicle ARAS ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesine bu bağlantıdan ulaşılabilir: [kaya-tirmanisi-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Aras, D., Koçak, F. ve Çetinkaya, G. (2019). Kaya Tırmanış Öz-Yeterlilik Ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 113-124. doi: 10.33689/spormetre.492619.

Makalenin çevrimiçi bağlantısı Dergipark üzerinden mevcuttur: dergipark.org.tr

Kaya Tırmanış Öz-Yeterlilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Kullanım için orijinal makaleye başvurulması gerekmektedir.